

INHOUD

AAN DE LEZER

II

OCCULTE FYSIOLOGIE

EERSTE VOORDRACHT – *Praag,*

maandag 20 maart 1911

13

Om tot inzicht te komen in het menselijk wezen is eerbied voor de menselijke natuur als een openbaring van de wereldgeest nodig. De uiteenzettingen zijn afkomstig van de geestesonderzoeker. De tweeheid van de mens naar vorm en gestalte. Hersenen en ruggemerg in relatie tot het beenderstelsel. De werveltheorie van de schedel van Oken en Goethe. Omvormingen in het gebied van de hersenen en het ruggemerg; hersenen zijn omgevormd ruggemerg, en zijn ouder dan dit. Hersenen: wakker denken met overleg. Ruggemerg: droomachtig, functionerend zonder overleg. Het in de hersenen verborgen ruggemerg. De aura van hersenen en ruggemerg.

TWEEDE VOORDRACHT – *Praag, 21 maart 1911*

37

Het andere deel van de menselijke tweeheid, het voedingsapparaat: systeem van de stofverwerking. Lymfesysteem, bloedvatensysteem, hart, hersenen en zintuigorganen omsluiten de bovenste kringloop, milt, lever en gal omvatten de onderste kringloop. Verandering van het

bloed door de zintuigindrukken en door de activiteit van milt, lever en gal als tot organen verdichte wereldprocessen: Saturnus, Jupiter en Mars. Zenuwstelsel: instrument van het astraallichaam, bloed: instrument van het Ik. Zenuwstelsel gedifferentieerd, bloed een eenheid. Relatie tussen de indrukken van buitenaf en wat zich in de ziel afspeelt op bloed en Ik. Rechtstreekse werking van de zenuwen op het Ik. Afscheiding van de zenuwwerkzaamheid van het bloed door innerlijke concentratieoefeningen; uitschakelen van het bloed door terugstoten van de zenuwactiviteit naar het innerlijk.

DERDE VOORDRACHT – *Praag, 22 maart 1911*

63

Gevolgen van de concentratieoefeningen van de ziel. Werking van de zintuiglijke wereld en de inwendige organenwereld op het bloed. Het sympathische zenuwstelsel als bemiddelaar van de werkingen van de innerlijke wereld, het hersen-ruggegraat-zenuwstelsel als bemiddelaar van de buitenwereld. Mystiek verzinken in het eigen innerlijk schept sterkere verbinding tussen bloed en sympathisch zenuwstelsel. Het wezen van het mystiek verzinken. Ritmiserende functie van de milt leidt tot het innerlijke eigenritme. Saturnuswerking in de kosmos. Noodzaak van het harmoniseren van het eigenritme met het wereldritme; de mythe van Kronos. Fysiologische betekenis van beelden uit de mythologie.

VIERDE VOORDRACHT – *Praag, 23 maart 1911*

93

Milt. Organen als uitdrukking van geestelijke werkingen. Omritmisering van de voeding en de aanpassing ervan aan de menselijke organisatie door milt, lever en gal. Relatie tot de buitenwereld door adem en bloed. Ontmoeting tussen deze twee wereldkrachtsystemen in het hart. Harmonisering van de systemen door het nie-

rensysteem. Hart en bloedsomloop als centrum van het organisme. Het innerlijke wereldsysteem en het bloed als instrument van het Ik. Relaties van het Ik tot ademhaling en waarneming. Relatie van de immateriële tot de materiële processen. Overbrenging van zielsbelevingen op het etherlichaam. Opbouw van herinneringsvoorstellingen. Betekenis van epifyse en hypofyse.

VIJFDE VOORDRACHT – *Praag, 24 maart 1911*

121

Over wezen en begrip van het orgaan; het bovenzinlijke organisme. Beschouwing van het etherlichaam en de werking van het astraallichaam en van het Ik. Verschillen in de samenwerking van de krachtsystemen. Het fysieke lichaam als krachtsysteem. Het begrip van het totaalorgaan. Het ondervinden van weerstand als aanleiding tot de zelfwaarneming; het afscheiden als een innerlijk ondervinden van weerstand. Het beleven van het Ik door verandering van het bloed. De gestalte van de mens en de menselijke vermogens. De huid-opbouwende, van binnen naar buiten dringende, vormgevende krachten. Weerstand tegen de door voeding opgenomen stoffen door omvormen van hun beweeglijkheid: bewegingskrachten. Tegenstelling van hersen-ruggemerg-zenuwsysteem en sympathisch zenuwstelsel: functie van epifyse en hypofyse.

ZESDE VOORDRACHT – *Praag, 26 maart 1911*

149

De huid als uitdrukking van het Ik, en het menselijk bewustzijn. De bloedsomloop als het Ik dragend in de gehele organisatie. Verschil tussen levensproces en het proces van de stof- omzetting. Het zich gewaarworden van het organisme door afscheiding van stoffen in het innerlijk van het organisme. Organisatiekrachten van het menselijk lichaam als wetten tot de vorming van de

bloedsomloop; het daarin invoegen van de organen. De bloedsomloop als het door Ik-ervaringen meest bepaalde systeem onder de organen. Het beenderstelsel, de oudste soort van het voedingsproces in de ontwikkeling. De onbepaalbaarheid van het beenderstelsel; de bloedsomloop als tegenstelling daarvan. Beenderstelsel: werkend in de zin van het Ik, maar onbepaalbaar door dit Ik. Bloedsomloop: Ik-processen levendig opnemen. Over frenologie.

ZEVENDE VOORDRACHT – *Praag, 27 maart 1911* 175

Bloed als instrument van het Ik. Hersen-ruggemerg-zenuwsysteem: bewust leven. Sympathisch zenuwstelsel: terughouden van het bewustzijn voor het leven van het innerlijke wereldsysteem. Beenderstelsel, menselijke vorm voor het Ik-leven; het innerlijk onafhankelijk van de buitenwereld, constantheid en onafhankelijkheid van de bloedwarmte. Materiële gebeurtenissen door alle processen van het zieleleven: denkproces, voelen, wilproces. Bewuste en onbewuste Ik-organisatie: beenderstelsel en Ik. Het innerlijke wereldsysteem en het astraallichaam. De twee basisprocessen van het denken. Beenderstelsel en zoutafzetting. Gevoelsprocessen en opwelprocessen. Wilsprocessen en verwarmingsprocessen. Het bloed als het meest onafhankelijke orgaansysteem en als beschermer van de andere orgaansystemen. De rode bloedlichaampjes. Eigenaardigheid van het bloed. Therapeutische mogelijkheden.

ACHTSTE VOORDRACHT – *Praag, 28 maart 1911* 205

Het bovenzinnelijke krachtsysteem: de menselijke vorm. Invoeging van de voedingsstoffen in het levensproces; omvorming ervan door het innerlijke wereldsysteem. Het aan alle orgaanvorming ten grondslag liggende weefsel:

plantenproces. Van leven naar beleven: afscheiding in het lymfestelsel doet een dof bewustzijn ontstaan. Ik-bewustzijn door het openen naar buiten. Ik, bloed, galvormingsproces die de voedingsstroom ontmoet. Het hart zich openend naar buiten door de longen. Afscheiding van koolzuur en van de urinevormende substanties. Het hart als centraal orgaan. Planetensysteem en innerlijk wereldsysteem; metalen en organen. Zouten en gemakkelijk oxiderende stoffen als regulerende middelen. Werkzaamheid van plantaardige stoffen. Omvorming van vroegere in latere orgaanvormen; stijgende en dalende ontwikkeling. Betekenis van het vrouwelijke en het mannelijke aandeel in het ontstaan van het beeld van de mens. Omvorming van de orgaanactiviteit door het bloed tot aan het verwarmingsproces, en onder invloed daarvan tot aan het medegevoel. Omvorming van de warmte in medegevoel als aardemissie.

NAWOORD – <i>Joop van Dam</i>	245
UITNODIGING VOOR DE VOORDRACHTENREEKS	250
AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE	253
AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST	261
RUDOLF STEINER OVER DE VERSLAGEN VAN DE VOORDRACHTEN	275